

Magyar repülők a hadseregben.

(Saját tudósítónktól.) Alig néhány évvel ezelőtt tizezrek ujjongtak még, amikor Budapesten az első madárember: *Bleriot* karsu kis szitakötőjével a levegőbe emelkedett. Szerény produkciója leírhatatlan lelkesedést váltott ki, könnyes szemekkel bámulták a megvalósult álmot: az ember repülését. Nem nagy teljesítményt végzett az élelmes francia, mégis az ő nevéhez fűződik hazánkban a repülés története. Példáján felbuzdulva, a magyarok is hozzáálltak repülőgépek konstruálásához. Repülni is tanultak, a Rákoson nap-nap után kísérletezett egy fiatal, kiváló mérnök: *Zsélyi Aladár*. *Zsélyi Blériot*-típusú monoplánt szerkesztett és szorgalmasan gyakorolta a repülést. Az 1910-ben megtartott nemzetközi repülő-meetingen a nemzeti-díjért *Horváth Ernő*, *Kutassy Ágoston* és *Zsélyi Aladár* startolt. *Zsélyi* még a próbarepülésnél lezuhant és súlyosan megsérült. A díjat, — hihetetlenül szerény eredménnyel — *Horváth* tanár nyerte el.

Évekig folyt ezután a kísérletezés, évekig ugyszólván stagnált a magyar aviatika, míg *Wittmann* Viktor gépészmérnök, a József-műegyetem kitiintetéssel vizsgázott hallgatója nem állt a repülők élére. Ez a nagytehetségű zseniális repülő nem gépek szerkesztésében aprózta fel tudását, hiszen akkor már kitűnő külföldi gépeket gyártottak, hanem a repülés művészetét vitte néhány hónap alatt olyan tökélyre, hogy neve egy csapásra egész Európában ismertté vált. Legnagyobb sikerét a Schicht-díjban aratta, melynek *százezer* koronás díjáért a legkiválóbb aviatikusok versengtek. Az első díjat óriási fölényvel *Wittmann* nyerte el. Ekkor szerződtette a Lohner-repülőgépgyár igazgató-főmérnöknek, Budapesten fiókot állított fel a gyár és annak vezetését *Wittmann*ra bízta. Nemes passzióját mint a gyár vezetője is gyakorolta. Májusban aztán utolérte a kellelhetetlen végzet: az asperni repülőtéren, a mikor a hadseregnek szállítandó repülőgéppel a levegőbe emelkedett, a gép szárnya meglazult és a szimpatikus fiatalembert összeroncsolva, holtan húzták ki a repülőgép romjai alól. Még a világháború mindent elfeledtető vérzivatarában is osztatlan részvétet keltett *Wittmann* Viktor tragikus vége.

*

A rákosi repülők közül kétségkívül *Lányi* Antal mutatta ki kiváló képességeit a legeredményesebben a háború folyamán. *Signum Laudis*-szal és érdemkereszttel dekorálva tért vissza mint főhadnagy a szerbek elleni hadjáratból. Számítalan szerb állami szolgálathoz szegődött francia zsoldos repülő halállal fizette meg, ha a levegőgömbben összekapott a kiváló pilótáival. Felderítő szolgálatáról csodákat beszélnek, bátorsága, kitarása pedig páratlan. Jelenleg a *csacsak*-i repülőpark parancsnoka és legutóbb a menekülő szerb sereg üldözésében vett részt. *Lányi háromezer méter* magasságu repüléseket végzett és onnan bombázta az ellenséget. Hőstetteinek jutalmában: a századosi ki nevezésben január 1-ére részesül a rettenthetetlen madárember.

Mikor a magyar aviatika még gyermekcipőkben tipegett a Rákoson, félszeg, ügyetlen fiú állított be *Zichy Béla* Rezsőhöz, a Magyar Aero Klub elnökéhez: repülő akart lenni. Gróf *Zichy* alkalmat adott neki az érvényesülésre, beajánlotta *Svachulay* Sándorhoz, akinek „Albatros” nevű, saját szerkesztésű gépe akkor érkezett vissza a bécsi aviatikai kiállításról. *Dobos* István, a 18 esztendőes gyerek körülfárta a gépet, megnézte a drótokat, hogy jól ki vannak-e feszítve, be-

ült a pilóta-ülésbe és — repült. Repült, anélkül, hogy tudta volna, hogy mi az a repülőgép. A békésgyulai asztalossegéd azóta — vasszorgalommal és hihetetlen bátorsággal — a legelső repülők közé küzdötte fel magát. Ma mint őrmester *Wittmann* mérnököt helyettesíti a Lohner-gyárban, ahová felettes katonai parancsnoksága rendelte ki. A mellette vitézségi érmekkel és mint repülő-szakértő az egész hadseregben párját ritkítja.

Ehhez hasonló repülő-karriért futott meg *Tóth József* őrmester, a volt műszerész. Elképzeltelhetetlen nélkülözések árán sajátította el a repülést, gépet is konstruált, amellyel különösen az ünnepi versenyeken tűnt ki. Jelenleg a-i repülő iskola oktató-tanára.

Még egy magyar aviatikusról kell megemlékeznünk: *Kvasz* Andrásról. Békeidőben vidéki látványos felszállásaival szerzett magának nevet; a háborúban meg azzal, hogy a leghihetlenebb repülő-trükköket produkálta az ellenséges lövészárkok felett. Szeretem, ha reszket tőlem a muszka, — mentegődött, ha fölös bátorsága miatt kérdőre vonták. Addig-addig rémitgette az orosz, a míg egy napon, — épen kézigránátokat hajigált az ellenséges tüzésre, — puszkagolyót nem fogott a benzintartálya és kénytelen volt az oroszok közé leereszkedni. Azóta orosz fogoly. Közismert humorát azonban nem veszítette el, mert barátait levelekkel árasztja el, amelyekben *pesti jassz nyelven* mindenről beszámolt, mi a fogolytáborban történik. Közölte, hogy amikor odavezették az orosz parancsnok elé, az föl akarta köttetni, mert nem volt rajta egyenruha. *Kvasz*nál ugyanis kabala, hogy csak télikabátot és *három inget* huz magára, mikor repül, de alsó kiskabátot soha. Most se volt rajta blúz, csak a szokásos kabala és az ezredes mint kémet elrendelte a felakasztását. *Kvasz*nak ekkor kitűnő ötlete támadt, — mint Pesten is mindig, a mikor meg volt szorulva — előkereste a pilóta-igazolványát és felmutatta. Az ezredes *elfogadta* az igazolvást és azóta *Kvasz* Andrást közöshadseregbeli címzetes káplárt mint hivatalos ellenséget tekintik az oroszok.

A háború előtt alig volt néhány magyar katonai aviatikus. A háború alatt változtak a viszonyok: a legkiválóbb katonai repülők magyarok, akikről sűrűn emlékeznek meg a harcéri ezredjelentések. Amíg csak elvétve szedte áldozatait az aviatika, alig jelentkezett magyar tiszt a pilóta-tanfolyamra, de most, mikor életüket kell a haza érdekében feláldozni, részt kérnek a dicsőségből.

Irodatiszt,

aki valamely kereskedésben (esetleg könyvkereskedésben) már alkalmazva volt, vagy kereskedelmi iskolát végzett, s aki a **magyar, német, esetleg szláv** levelezésben jártas, üzletben felvétetik.

Felvétetnek olyanok is, akik valamely politikai hatóságnál mint hivatalnokok alkalmazásban voltak, vagy ügyvédi, esetleg más irodában dolgoztak. **Kondíció állandó.** — Ajánlatok közvetlen alulírtéhoz intézendők. ::

Ivkovics György

könyvnyomda- és könyvkötészet-tulajdonos Ujvidék.

HIREK

oooo

A török Vörös Félhold képeslevelezőlapjait 20 fillérért árusítja az Országos Bizottság, (Budapest, képviselőház.)

— A 600 mezitlábas gyermek cipőire ma a Szegedi Kenderfonógyár tisztviselői a *Juhász* Mariska ravatalára szánt koszorú megváltása címén 50 koronát küldtek. Gyűjtésünk ezzel 502 koronára emelkedett.

— **Karácsonyfa-ünnepélyek.** Kedves ünnepély színhelye volt hétfőn délután a rókusai állami ovoda tanterme. A hadbavonultak családjait segélyező bizottság, — hogy az apróságoknak örömet szerezzen — hatalmas karácsonyfát állított, amelyet gazdagon díszítettek cukorral, csokoládéval, játékokkal. *Holczer* Emilné pedig — jótékony adományokból — téliruhával látta el őket. Minden kis fiu ezenkívül huszáresákót és nagy esemag süteményt kapott, a leányok is minden jóban részesültek. Négy órakor kigyultak a gyertyák, megszólalt a csengő és az apróságok katonás rendben vonultak *Vasvári* Teréz óvónő vezetése mellett a karácsonyfa elé. A gyerekek imádkoztak, szalváltak, mire mindegyik megkapta a neki szánt ajándékot. A boldogságtól sugárzó arccal álltak körül a karácsonyfa előtt elhelyezett kis bölesőt és tágra nyílt szemekkel bámulták a szikrázó röppentyűt: a csillagszórót. — A Szegedi Katolikus Nővédő Egyesület is intézményeiben karácsonyfa ünnepségekkel üli meg a szeretet ünnepét. Az egyesület az ünnepséget a következő napokon tartja meg: Napközi otthonában Valéria-tér 9. december 23-án délután 3 órakor. Ezen az ünnepségen *Várhelyi* József, tb. kanonok, esperesplébános mond beszédet. A tiszti kórházban december 24-én délután 5 órakor. Az ünnepi beszédet dr. *Zadravecz* István kormánytanácsos mondja. Mindkét helyen a műsorban énekszámok és szavalatok is szerepelnek. A karéneket a patronesszek testülete a magánéneket pedig *Simkó* Elemérné és *Jánossy* Valér adják elő. Leányotthonában az ünnepség december 25-én délután 5 órakor lesz. Ezt az utóbbi két ünnepséget az egyesület a Korona-utcai székházában tartja meg. Az ünnepségre az elnökség külön meghívót nem bocsát ki, hanem azokon az egyesület tagjait, az érdeklődőket s a szülőket szívesen látja.

— **Dicsérő elismerés.** *Hess* Rudolf altábornagy, a temesvári katonai parancsnokság parancsnoka parancsában dr. *Réti* József főorvosnak, a szegedi helyőrség vezető orvosának tizenhat hónapi buzgó és kötelességtudó, eredményes működéseért a legfelsőbb szolgálat nevében dicsérő elismerését fejezte ki.

— **Makszimalta a kormány a benzint és a petróleumot.** A hivatalos lap keddi száma közli a kormány 4451/M. E. sz. rendeletét, „egyes ásványolajtermékek legmagasabb árának megállapítása tárgyában.” A rendelet csak a benzin és petróleum (világító kőolaj) mindenfajta gázolaj (motorolaj) és a vulkánolaj árát makszimalja. A rendelet a benzin árát sűrűségi fokunkint állapítja meg. A 640—690 fok 69, 690—700 fok 65, 700—710

Levélpapírok, képeslapok,
íróasztal garnitúrák

gyönyörű választékban
kaphatók

Várnagy L.
papirkereskedésében
Szeged, Kárász-utca 9. sz. a.